

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 100/2515

นายเอื้อน ผดุงพันธ์โจทก์ นายเลี้ยว ศรีบางนอกล.

กฎหมายที่เกี่ยวข้อง ป.พ.พ. มาตรา 1304

ย่อ / หลักกฎหมาย

ที่ดินซึ่งประชาชนในหมู่บ้านใช้ร่วมกันสำหรับเลี้ยงสัตว์พาหนะโคกระบือและเป็นป่าเข้ามา 80 ปีเศษแล้ว เป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดินตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1304 (2) คือ ทรัพย์สินสำหรับพลเมืองใช้ร่วมกัน ไม่ใช่ที่ดินรกร้างว่างเปล่า ที่สาธารณสมบัติของแผ่นดินประเภทที่เป็นทรัพย์สินสำหรับพลเมืองใช้ร่วมกันนั้น เกิดขึ้นและเป็นอยู่ตามสภาพของที่ดิน และการใช้ร่วมกันของประชาชน โดยไม่ต้องมีประกาศพระราชกฤษฎีกาสงวนไว้หรือขึ้นทะเบียนหรือมีเอกสารของทางราชการกำหนดให้เป็นที่ดินสาธารณประโยชน์เช่นนั้น ทั้งผู้ใดไม่อาจยกอายุความขึ้นต่อสู้กับแผ่นดินได้ จำเลยเคยถูกฟ้องเป็นคดีอาญาหาว่าแผ้วถางป่าโดยไม่ได้รับอนุญาต ไม่มีประเด็นโดยตรงว่าที่พิพาทเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดินประเภททรัพย์สินสำหรับพลเมืองใช้ร่วมกันหรือไม่ แม้ศาลจะพิพากษายกฟ้องในคดีอาญา ก็จะนำคำพิพากษานั้นมาใช้ยืนยันในคดีแพ่งซึ่งนายอำเภอเป็น

คำพิพากษา

โจทก์ฟ้องขอให้ขับไล่จำเลยออกจากที่ดินสาธารณสมบัติของแผ่นดินประเภททรัพย์สินสำหรับพลเมืองใช้ร่วมกันหาได้ไม่โจทก์ฟ้องว่า โจทก์ดำรงตำแหน่งนายอำเภอประทาย จังหวัดนครราชสีมา มีหน้าที่ดูแลรักษาที่ดินสาธารณประโยชน์ จำเลยได้แผ้วถางป่าปิดกั้นคั่นนาปลูกปอแก้วและข้าวรูกกล้าเข้าไปในเขตที่ดินสาธารณประโยชน์ที่ประชาชนใช้ประโยชน์ร่วมกัน ขอให้ขับไล่จำเลยและเพิกถอนส.ค.๑ ของจำเลยจำเลยต่อสู้ว่า โจทก์ไม่มีอำนาจฟ้อง ฟ้องเคลือบคลุมและฟ้องซ้อน ที่พิพาทเป็นมรดกตกทอดแก่จำเลย ไม่ใช่ที่ดินสาธารณประโยชน์ วันนัดสืบพยานโจทก์ คู่ความอ้างเอกสารและสำนวนคดีเป็นพยานและรับข้อเท็จจริงกับบางประการ แล้วศาลชั้นต้นสั่งงดสืบพยานโจทก์ และวินิจฉัยว่าโจทก์มีอำนาจฟ้อง ฟ้องโจทก์ไม่เคลือบคลุม และไม่เป็นฟ้องซ้อน แต่ที่พิพาทไม่มีพระราชกฤษฎีกาประกาศสงวนไว้เป็นที่สาธารณะประจำหมู่บ้าน ทั้งไม่มีทะเบียนหรือเอกสารใดของทางราชการกำหนดให้เป็นที่ดินสาธารณประโยชน์ จึงเป็นที่ยกร้างว่างเปล่า ซึ่งบุคคลอาจได้มาตามกฎหมายที่ดินคดีอาญาแดงที่ ๒๑๗๒/๒๕๑๒ ที่จำเลยถูกฟ้องหาว่าแผ้วถางป่าไม่ได้รับอนุญาตในที่พิพาทซึ่งถึงที่สุดแล้ว ศาลชี้ว่าจำเลยแผ้วถางที่ดินที่จำเลยมีสิทธิครอบครองข้อเท็จจริงดังนี้ใช้ยืนยันโจทก์ได้ และตามคดีแพ่งแดงที่ ๑๒๖/๒๕๔๗ ก็ฟังได้ว่าจำเลยได้ครอบครองที่พิพาทนี้มานานแล้วที่พิพาทจึงหมดสภาพที่ดินสาธารณประโยชน์ที่พลเมืองใช้ร่วมกัน พิพากษายกฟ้อง โจทก์อุทธรณ์ศาลอุทธรณ์เห็นว่า ศาลชั้นต้นงดสืบพยาน แล้วพิพากษายังไม่ชอบ พิพากษายกคำพิพากษาศาลชั้นต้นให้ดำเนินการสืบพยานแล้วพิพากษาใหม่ จำเลยฎีกา ศาลฎีกาวินิจฉัยว่า คดีนี้โจทก์ฟ้องว่าจำเลยแผ้วถางป่าปิดกั้นคั่นนาปลูกปอแก้วและข้าวรูกกล้าเข้าไปในเขตที่ดินโคกหนองไผ่ ซึ่งเป็นที่ดินสาธารณประโยชน์ที่ประชาชนชาวบ้านทุ่งมนใช้ร่วมกันสำหรับเลี้ยงสัตว์พาหนะโคกระบือและเป็นป่าเข้ามา ๘๐ ปีเศษแล้ว คำบรรยายฟ้องดังนี้หมายถึงว่าเป็นที่ดินสาธารณสมบัติของแผ่นดินตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาตรา ๑๓๐๔ (๒) คือ ทรัพย์สินสำหรับพลเมืองใช้ร่วมกัน ไม่ใช่

สาธารณสมบัติของแผ่นดินประเภทที่ดินรกร้างว่างเปล่าตามมาตรา ๑๓๐๔ (๑) ที่สาธารณสมบัติของแผ่นดินประเภทที่เป็นทรัพย์สินสำหรับพลเมืองใช้ร่วมกันนั้นเกิดขึ้นและเป็นอยู่ตามสภาพของที่ดินและการใช้ร่วมกันของประชาชนโดยไม่ต้องมีประกาศพระราชกฤษฎีกาสงวนไว้หรือขึ้นทะเบียน หรือมีเอกสารของทางราชการกำหนดให้เป็นที่สาธารณประโยชน์ เช่นนั้น ทั้งผู้ใดไม่อาจยกอายุความครอบครองขึ้นต่อสู้กับแผ่นดินได้ การนำสืบในเรื่องนี้ย่อมนำพยานบุคคลมาสืบได้ ส่วนคดีอาญาแดงที่ ๒๑๓๒/๒๕๑๒ ที่จำเลยอ้างนั้น เป็นเรื่องจำเลยถูกฟ้องหาว่าแผ้วถางป่าโดยไม่ได้รับอนุญาตไม่มีประเด็นโดยตรงว่าที่พิพาทเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดินประเภททรัพย์สินสำหรับพลเมืองใช้ร่วมกันหรือไม่ จึงนำคำพิพากษานั้นมาใช้ยันคดีนี้ไม่ได้ ข้อเท็จจริงเท่าที่ศาลชั้นต้นสอบถามคู่ความแล้วส่งคดีสืบพยานทั้งสองฝ่ายนั้นยังไม่พอชี้ขาดคดีได้ ศาลอุทธรณ์พิพากษาชอบแล้ว พิพากษายืน

องค์คณะ

ประสาท สุคนธมาน · อัสนี เกาไศยนันท์ · ประพนธ์ ศาตะมาน

ข้อความคำพิพากษาเป็นของศาลฎีกา · ที่มาของข้อมูล: thai-legal-corpus (CC-BY-4.0) — deka.supremecourt.or.th · <https://www.thaideka.online/deka/100/2515>